

ספרי' – אוצר החסידים – ליובאוויטש

התוועדות

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

ש"פ בלק, י"ז תמוז (נדחה), ה'תשל"א

יוצא לאור לש"פ בלק, י"ז תמוז (נדחה), ה'תשע"ח

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ושמונה לבריאה

פתח דבר

לקראת ש"פ בלק, י"ז תמוז (נדחה), הננו מוציאים לאור התוועדות ש"פ בלק, י"ז תמוז (נדחה) ה'תשל"א — הנחה בלתי מוגה.

*

בתור הוספה — מכתבים (תדפיס מכרכי אגרות קודש שמכינים עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו'", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

תמוז ערב חג הגאולה, ה'תשע"ח,
ברוקלין, נ.י.

©

Published and Copyright 2018 by
LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 | Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610

info@lahak.org • <http://www.lahak.org>

The Kehot Logo is a registered trademark of Merkos L'inyonei Chinuch.

5778 • 2018

Printed in the United States of America

נדפס באדיבות דפוס
The PrintHouse
538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237
(718) 628-6700

נסדר והוכן לדפוס
על ידי חיים שאול בן חנה
בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"
(718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות יצחק בן לאה וזוגתו רבקה ויקה בת רחל ומשפחתם שיחיו

בס"ד. שיחת ש"פ בלק, י"ז תמוז (נדחה), ה'תשל"א.

בלתי מוגה

כ"ק אדמו"ר שליט"א קידש על היין.

א. ביאור הענין דשבעה עשר בתמוז נדחה¹ (כשחל בשבת²) — שנדחה³ רק הענין הבלתי רצוי שבתענית (עינוי הגוף⁴), אבל הענין הרצוי שבתענית, "יום רצון לה"⁵, ישנו גם ביום השבת⁶, ואדרבה: באופן נעלה

3) להעיר, שענין הדחי' יכול להיות גם באופן שעי"ז נחסר במעלת הדבר, וכמו כאשר צריך לדחות ברית מילה לאחרי יום השמיני, שאף שנתקיימה מצות מילה, מ"מ, העילוי דמילה בזמנה ("ויביום השמיני ימול בשר ערלתו" (תזריע יב, ג)) נחסר אצלו. ודוגמתו בנדו"ד, שכאשר התענית נדחה ליום ראשון, אזי אינו בתקפו כמו שהוא בזמנו (ראה לקו"ש שבפנים ס"ב"ג).

4) שנקבע בגלל ענין החורבן — הובקעה העיר (אף שגם ענין זה אינו סתם עונש, אלא ככל עונשי התורה שהיא תורת חסד (נסמן לעיל ע' ...)), והרי שבת "אין עצב בה" (ראה ירושלמי ברכות פ"ב סה"ז. הובא בתוד"ה מ"ד — מו"ק כג, ב).

5) ישעי' נח, ה. וראה תניא אגה"ת ספ"ב. 6) יום קדוש שקדושתו היא מלמעלה, ללא תערוכות מעשה ידי אדם, שהרי שבת "מקדשא וקיימא" (ולא כמו יו"ט שבו אומרים "מקדש ישראל והזמנים", ד"ישראל אינהו דקדשיניהו לזמני" (ברכות מט, א)), מצד בחירתו של הקב"ה, כדאיחא במדרש (במדב"ר פ"ג, ת. וש"נ) "דברים הרבה ברא

1) להעיר שיש בו ב' ענינים: (א) עצם הענין שאירע ביום זה — שהובקעה העיר, (ב) התוצאה מזה באופן של פעולה נמשכת. ויש לחקור אם הדחי' (כשחל בשבת) היא רק בנוגע לעצם הענין, או גם בנוגע לפעולה נמשכת, דלכאורה, כיון שנדחה רק התענית בשבת, אבל ביום ראשון צריך להתענות, מוכח, שהפעולה נמשכת אינה נדחית. אבל, נוסף לכך שלדעת רבי "הואיל ונדחה ידחה" (לגמרי), הרי גם לדעת חכמים שלא נדחה לגמרי, אלא צריך להתענות ביום ראשון, כיון שהתענית ביום ראשון אינו חמור כמו י"ז בתמוז עצמו, נמצא, שהדחי' היא גם בנוגע לפעולה נמשכת.

2) להעיר, שהקביעות דשבעה עשר בתמוז היא כמו הקביעות דתשעה באב, שהיא כמו הקביעות דיום א' דחג הפסח (כידוע הסימן א"ת ב"ש כו' (טושו"ע או"ח סת"כ ס"ג)). והרי ע"פ תורת הבעש"ט (ראה כש"ט בהוספות סקע"ט ואילך. וש"נ) אין דבר שהוא באקראי ח"ו, ובפרט בתורה. והענין בזה — שחג הפסח הו"ע החירות והגאולה, וכאשר יום ראשון דפסח חל בשבת, ניתוסף יותר בענין החירות והגאולה. וזוהי הנתינת כח לדחיית התענית (והחורבן) דתשעה באב ושבעה עשר בתמוז שחלים גם בשבת* (ראה גם תו"מ חני"ז ע' 162. וש"נ).

* ובענין זה יש עילוי דוקא בזמן שאין מקדשים ע"פ הראי', שאז הקביעות דתשעה באב ושבעה עשר בתמוז היא כמו הקביעות

דיום א' דפסח (משא"כ בזמן שהיו מקדשים ע"פ הראי', הנה גם כשיום א' דפסח חל בשבת, היתה יכול להיות הקביעות דתשעה באב ושבעה עשר בתמוז באופן אחר), כמדובר כמ"פ שענין זה הוא באופן ש"לקללתנו זוהי תקנתנו" (ע"ד שבת פ, ב. ועוד).

יותר⁷; וביאור פתגם אדמו"ר מהר"ש (על יסוד דברי רבינו הקדוש⁸: "הואיל ונדחה ידחה"⁹) "הלאי שיהי" נדחה באמת"¹⁰ — נכלל בשיחה שהוגחה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א ונדפסה¹¹ בלקו"ש חל"ג ע' 156 ואילך.

* * *

ב. האמור לעיל אודות דחיית התענית ע"י יום הש"ק — שייך לכל אחד מישראל; ונוסף לזה יש עוד ענין ביום הש"ק זה, ששייך בעיקר לחסידי חב"ד.

ובהקדמה — שאע"פ שידוע פתגם רבינו הזקן¹² שתורת חסידות חב"ד אינה ענין של מפלגה, אלא שייכת לכל ישראל, שזהו תוכן הענין והפצת המעיינות חוצה, הרי גילוי ענין זה לכל ישראל הוא באופן שכל הקרוב קרוב יותר כו', ומתחיל מה"חוצה" כפי שהוא באדם עצמו¹³ — ענין המוחין לגבי ענין האמונה, שזהו החידוש של חסידות חב"ד ביחס לאלו שדוגלים בשיטה ד"צדיק באמונתו יחי"¹⁴, שלא די בענין האמונה שמצד עצם נקודת היהדות, כיון שענין זה יכול להיות במעמד ומצב של שינה כו'¹⁵, אלא יש צורך גם בהבנה והשגה בחב"ד, ואח"כ נמשך גם בענין המדות, ועד לג' הלבושים דמחשבה דיבור ומעשה בפועל.

ובכן: יום הש"ק זה הוא גם יום השבת שלאחרי י"ב-י"ג תמוז, ימי

(7) וע"ד המבואר במאמרי חסידות בנוגע לר"ה שחל בשבת שאין תוקעין — שלא חסר בהמשכה שנעשית ע"י תק"ש, שנפעלת מעצמה ע"י ענינו של יום השבת, ואדרבה, באופן נעלה יותר מאשר ע"י תק"ש (ראה לקו"ת דרושי ר"ה נו, א ואילך. ובכ"מ).
(8) שהי' הנשיא בדורו, ועי"ז שחיבר המשנה — נעשה הנשיא של כל בני"ב בכל הדורות.

(9) מגילה ה, ריש ע"ב.

(10) סה"ש קיץ היש"ת ע' 157.

(11) בשילוב שיחת ש"פ תצוה תשמ"ז.

(12) ראה סה"ש תרפ"ט ע' 72. תש"ב ע' 159. תש"ד ע' 93. ע' 163. אג"ק אדמו"ר מוהרי"צ ח"ח ע' תרי. ח"י ע' דש. לקו"ש ח"ט ע' 344. ועוד.

(13) ראה גם תו"מ חמ"ט ס"ע 400. וש"נ.

(14) חבקוק ב, ד. וראה לקו"ד ח"א קלא, א קמא, ב. סה"ש תש"ד ע' 133. ועוד.

(15) ראה תניא פי"ט.

הקב"ה בעולם וביור לו אחד מהם, ברא ד' ימים ובהר בשבת .. ברא אומות וביור לו אחת מהם אלו ישראל".

וכמדובר במאמר די"ב תמוז (פ"ח לעיל ע' ...), מדברי הצ"צ, שביום השבת מאיר אלקות בעולם, ועד שפועל גם על הקליפות כו' (אלא שבקליפת נוגה נראה הדבר בגלוי), וכפי שרואים בנוגע לאכילה ושתי', שאף שבימות החול הרי זה פועל הגשמה (גם לאחרי הקדמת הברכה — דאל"כ, מאי קמ"ל?!), שלכן "עם הארץ אסור לאכול בשר" (פסחים מט, ב), הנה ביום השבת, לא זו בלבד שהאכילה אינה מגשמת את האדם, אלא אדרבה: האכילה עצמה נעשית מצות עונג שבת, שזהו"ע הפיכת הקליפה לקדושה.

(* אלא שנוסף על הקדושה של שבת מצ"ע, מוסיפים בני"ב בקדושת השבת — "לעשות את השבת" (תשא לא, טז) — ע"י עבודתם בתפלה ולימוד התורה וקיום המצוות דיום השבת.

הגאולה של כ"ק מו"ח אדמו"ר, והרי ביום השבת מתעלים הענינים של כל ימי השבוע עד לבחי' התענוג, כמ"ש¹⁶ "ויכולו השמים והארץ וגו'", מלשון כליון וגם מלשון תענוג¹⁷.

ג. והענין בזה:

ידוע שתענוג הו"ע שבאין ערוך לגמרי, כידוע שהתענוג הוא כח היותר פנימי ועמוק בכחות הנפש, ועד שבכחו להפוך ענין של צער לעונג, כפי שמצינו לענין היתר תענית חלום בשבת, ש"התענית הזו תענוג הוא לו"¹⁸, ע"ד התענית דיוהכ"פ שעלי' נאמר¹⁹ "להחיותם ברעב"²⁰ — שזהו הפיכת ענין ששייך (לא רק לקליפת נוגה, אלא) לג' קליפות הטמאות, דכיון שבדרך כלל תענית בשבת הוא היפך עונג שבת, הרי זה ענין של ג' קליפות הטמאות, ואעפ"כ, כאשר "התענית הזו תענוג הוא לו", אזי נעשה מזה ענין של קדושה ומצוה.

וככל הענינים שבפנימיות התורה, ישנו גם ענין זה בנגלה דתורה — כפי שמצינו בענין היתר רגלי הדבורים שבדבש²¹, שאע"פ שרגלי הדבורים אסורים באכילה, הנה כשמתערבים בדבש — שהו"ע התענוג, כבפשטות הענינים, ובפרט בפנימיות הענינים, כידוע²² בענין "ארץ זבת חלב ודבש"²³ שרומז על התענוג שבפנימיות התורה, רזין דרזין דאורייתא — הרי זה נעשה מותר.

ד. ומזה מובן גם העילוי שפועל יום השבת שלאחרי ימי הגאולה י"ב-י"ג תמוז:

ענינם של ימי הגאולה י"ב-י"ג תמוז הוא — נצחון הדת עבור כל מחבבי תורתנו הק' שומרי מצוה, ועד אשר בשם ישראל יכונה²⁴.
והעילוי שניתוסף ביום הש"ק שלאח"ז מצד ענין התענוג הוא — שנעשה לא רק ענין של נצחון הלעו"ז, אלא שמבטלים את כל מציאות הלעו"ז ועד שמהפכים אותה לקדושה.

16) בראשית ב, א. 17) ראה אוה"ת עה"פ (כרך א — מב, ב וש"נ.
18) ראה שו"ע אדה"ז או"ח סרפ"ח ס"ג. ואתחנן ד, ג. עקב טז, ד. וש"נ.
19) ראה אנ"ק אדמו"ר מוהרי"צ ח"ב ע' 20) ראה גם לקו"ש שבפנים ע' 160-1. פ. וש"נ.
21) ראה תנ"א שמות (בהוספות) קו, ד. וש"נ.
22) ראה תנ"א שם. וראה גם לקו"ת ואתחנן ד, ג. עקב טז, ד. וש"נ.
23) שמות ג, ח. ועוד.
24) ראה אנ"ק אדמו"ר מוהרי"צ ח"ב ע' 20) ראה גם לקו"ש שבפנים ע' 160-1. פ. וש"נ.
וש"נ.

ובפרט כאשר יום השבת שלאחרי י"ב-י"ג תמוז חל בשבעה עשר בתמוז — שאז מודגש כללות ענין הפיכת החורבן והגלות לששון ולשמחה.

ה. וכיון שמפקחין על צרכי ציבור בשבת²⁵, יש לעורר אודות ההוספה בכל הפעולות הקשורות עם ימי הגאולה י"ב-י"ג תמוז, בנוגע להפצת התורה, ובפרט — בשייכות לשבת — פנימיות התורה²⁶, תורת חסידות חב"ד, ובמיוחד תורת כ"ק מו"ח אדמו"ר.

ובכל ענינים אלו צריכה להיות הפעולה מתוך תענוג — ענינו של יום השבת, שפועל הרחבה בכל הענינים, כמ"ש²⁷ "שמועה טובה תדשן (אפילו) עצם".

ועי"ז באים לענין הגאולה — גאולה פרטית בעבודת כל אחד, ועד שבאים בשעתא חדא לגאולה הכללית, "בנערינו ובזקנינו גו"²⁸, עד ש"לא תשאר פרסה"²⁹, ובאופן ד"שמחת עולם על ראשם"³⁰.

* * *

ו. מאמר (כעין שיחה) ד"ה מזמור לתודה.

* * *

ז. בנוגע ללימוד פסוק עם פירוש רש"י, כרגיל, נתעכב על הפסוק³¹ "הן עם כלביא יקום וגו'", ובפירוש רש"י: "כשהן עומדין³² משינתם שחרית, הן מתגברים³² כלביא וכארי לחטוף את המצות, ללבוש ציצית לקרוא את שמע ולהניח תפלין וכו'", ואח"כ מוסיף: "ד"א הן עם כלביא יקום וגו', כתרגומו"³³.

בהשקפה ראשונה הרי זה לכאורה פירוש רש"י פשוט, ללא קושיות כלל; אבל כשמתבוננים, רואים שפירוש רש"י זה מלא קושיות כרימון: לכל לראש אינו מובן מדוע לא מפרש רש"י בפשטות שכוונת הכתוב לגבורתם של בני"י, כפי שמצינו כבר כמ"פ בתורה שבנ"י נמשלו לחיות — לגבורה, ע"ד מש"נ בפרשת ויחי³⁴ בברכות יעקב לבניו: "גור ארי

(32) כנגד ב' הלשונות שבכתוב: "יקום" — עומדים, ו"יתנשא" — מתגברים.

(33) הביאור בפירוש רש"י זה — הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א בשנת תשמ"ט, ונרפס בלקו"ש חל"ג ע' 149 ואילך. ולשלימות הענין — באה במהדורא זו השיחה כפי שנרשמה בשעתה עבור החזרה ברדיו, והוגהה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א, ובשוה"ג ניתוספו כמה פרטים מרשימה נוספת (החו"ג 2).

(25) ראה שו"ע אדה"ז או"ח שש"ו סי"ב. וש"נ.

(26) ראה אג"ק אדמו"ר מהר"ש ע' יג. קונטרס עה"ח ספכ"ה.

(27) משלי טו, ל. וראה גיטין נו, ב.

(28) בא יו"ד, ט.

(29) שם, כו.

(30) ישע"י לה, יו"ד. נא, יא.

(31) פרשתנו כג, כד.

יהודה", ומיד לאח"ז — כבפרשתנו: "כרע רבץ כארי וכלביא מי יקימנו". וכן בפרשתנו נאמר בפסוקים שלאח"ז³⁵ "כרע שכב כארי וכלביא מי יקימנו", ורש"י מפרש זאת בנוגע לגבורתם של בני"י: "כתרגומו, יתיישבו בארצם בכח ובגבורה". וא"כ, מדוע לא יכול רש"י לפרש כך גם בפסוק דידן, אלא בוחר פירוש ממדרש תנחומא³⁶, שלכאורה הוא פירוש ע"פ דרש, ולא ע"פ פשט. ואילו הפירוש הפשוט לכאורה, כתרגומו, מביאו רש"י בתור פירוש נוסף (ד"א), שמזה מובן שהעיקר הוא הפירוש הראשון.

ונוסף לזה, כיון שפירוש רש"י מדוייק בכל תיבה, כמפורסם³⁷, צריך להבין כמה דיוקים בסגנון לשון רש"י:

(א) בדרך כלל משתמש רש"י בביטויים שהתלמיד רגיל בהם מתורה שבכתב ושבע"פ. ובכן: בנוגע למצוות — הלשון הרגיל הוא "עשיית המצוות", "קיום המצוות" או "זריזות במצוות". ואילו כאן לא משתמש רש"י באף א' מלשונות אלו, אלא מביא לשון התנחומא כאן — ואינו רגיל כלל בשאר מקומות: "לחטוף את המצות". וצריך להבין: מדוע משתמש רש"י כאן בתיבת "לחטוף".

(ב) אם רצונו של רש"י למנות מצוות שבני"י מקיימים בבוקר — יש עוד מצוות שחייבים לעשותם בבוקר, כמו תלמוד תורה, שמיד בבוקר יש חיוב ללמוד תורה, וכיו"ב.

(ג) גם הסדר שרש"י מונה ג' המצוות — אינו מובן, שהרי תחילה מניחים תפילין ובהם קורין שמע, ואילו רש"י אומר "לקרוא את שמע (ואח"כ) ולהניח תפילין".

(ד) פירוש זה ישנו במדרש תנחומא (כנ"ל), אבל שם נזכרה רק מצוה אחת: קריאת שמע, ואילו רש"י מוסיף עוד שתי מצוות, שבתנחומא — מקורו של רש"י — לא נזכרו.

ולהעיר, שכאן רואים שמתיבה אחת בפירוש רש"י יכולים ללמוד הלכתא גברותא:

מהוספת רש"י "להניח תפילין", יש פתרון לשאלה³⁸: האם בני"י הניחו תפילין בהיותם במדבר, שהרי הפרשיות "שמע" "והי' אם שמוע" נאמרו רק בסוף ארבעים שנה, וא"כ לא היו יכולות להיות בתפילין, אבל ע"פ

ועוד.

(34) מט, ט.

(38) ראה רשב"א למנחות לד, א. פנ"י

(35) כד, ט.

לקידושין לז, א. וראה גם ת"מ חנ"ז ע' 147

(36) פרשתנו יד.

(37) ראה שה"ג (להחיד"א) ערך רש"י. בשוה"ג. וש"נ.

דברי רש"י שמזכיר הנחת תפילין בפירוש דברי בלעם לבלק אודות המצוות שקיימו בני"אז, בהיותם במדבר — הניחו אז בני"א תפילין בכל יום. [אלא שהתפילין שלהם שהיו בהם אמנם ארבעה בתים — רק בשנים מהם היו פרשיות, כמשנ"ת פעם בארוכה³⁹ על יסוד השינויים בפירושי רש"י בפ' בא⁴⁰ ובפ' ואתחנן⁴¹].

ואין סתירה לזה מ"ש רש"י "לקרוא את שמע", היינו שבהיותם במדבר קראו את שמע — כי, בע"פ ידעו כבר פרשיות אלו, אבל לא בכתב, וכיון שדברים שבע"פ אי אתה רשאי לכותבם⁴², נאסר לכותבם בפרשיות התפילין].

וכל הדיוקים הנ"ל צריכים להיות באופן המתאים לפשוטו של מקרא⁴³, כיון שזהו ענינו ודרכו של פירוש רש"י על התורה, כהכלל שכותב בעצמו⁴⁴: "אני לא באתי אלא לפשוטו של מקרא".

ח. והביאור:

רש"י אינו יכול לפרש שהפסוק מתייחס לגבורתם של בני"א, כי עפ"ז אינו מובן מ"ש "לא ישכב עד יאכל טרף" — מדוע יאכל טרף רק לאח"ז, לפני שישכב, ולא מיד.

ובגלל השאלה על פירוש זה — בוחר רש"י לפרש כדברי התנחומא, שקאי על המצוות שמקיימים בני"א כשהן עומדין משינתם כו'. ובפרט שאז בא הפסוק בהמשך לדבריו הקודמים של בלעם כאן בתשובתו לבלק:

על הפסוק⁴⁵ "א-ל מוציאם ממצרים", מפרש רש"י, שזו היתה תשובתו של בלעם על דברי בלק: "אתה אמרת הנה עם יצא ממצרים"⁴⁶ — לא יצא מעצמו, אלא האלקים הוציאם⁴⁷.

(39) שיחת ש"פ ואתחנן תשכ"ט סי"א — לקו"ש ח"ט ע' 52 ואילך.
 (40) יג, ט. שם, טז.
 (41) ו, ח.
 (42) גיטין ס, ב. וש"נ.
 (43) ללא צורך לעיין במפרשי רש"י, ואפילו ללא צורך בהתוועדות דשבעה עשר בתמוז שחל בשבת! ...
 (44) בראשית ג, ח.
 (45) פרשתנו כג, כב.
 (46) שם, ה.
 (47) כלומר: בנוגע ליציאה ממצרים — כשלעצמה — הכל מודים, גם בלק, שאומר את האמת, כיון שהדבר נוגע לו... אלא שטוען ש"עם יצא ממצרים", "מעצמו", ולכן עושה חשבון שביכלתו להתמודד עמהם, עי"ז ש"נבוא אליהם באדם שכחו בפיו", כמו משה, ש"אין כחו אלא בפיו" (פרש"י ריש פרשתנו). אבל האמת היא — כפי שמשיב לו בלעם (בשמו של הקב"ה) — שהענין דיצי"מ אינו באופן ש"יצא מעצמו", עי"ז ש"כחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה", "אלא האלקים הוציאם", ולכן אין להם להתיירא מבלעם כו', ועד שאפילו "מאותות השמים אל תחתו" (ירמי' י"ד, ב).

ובהמשך לזה מסביר בלעם לבלק, שהענין ד"א-ל מוציאם ממצרים" — בודאי יעמוד לבנ"י, כיון שמיד כשהן עומדין משינתם שחרית ממהרים לחטוף מצוות כאלו שמבטאות את העובדה שהקב"ה הוציא את בנ"י ממצרים ("א-ל מוציאם ממצרים"), ושענין זה לא הי' בדרך הטבע (כפי שטען בלק "עם יצא ממצרים"), ובמילא, "כתועפות ראם לו"⁴⁰, וכפירוש רש"י "כתוקף וכו'".

וזוהו "ללבוש ציצית לקרוא את שמע ולהניח תפילין" — כי, בפרשת ציצית נאמר⁴⁸ "אני ה' אלקיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים", שזה מורה על הקשר של מצות ציצית ויציי"מ שהיתה ע"י הקב"ה. וגם קריאת שמע מסתיימת בפסוק⁴⁸ "אני ה' אלקיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים". וכן בתפילין נאמר⁴⁹ "והי' לך לאות על ירך ולזכרון בין עיניך גו' כי ביד חזקה הוציאך ה' ממצרים", ופירש רש"י: "ציצית מצרים תהי' לך לאות" — זוהי מצות תפילין.

ועפ"ז מובן מדוע מזכיר רש"י רק ג' מצוות אלו שמקיימים בנ"י בבוקר — כיון שרוצה להזכיר כאן רק מצוות הקשורות עם יצי"מ.

ט. עפ"ז יובן גם הסדר שבו מזכיר רש"י ג' מצוות אלו:

המצוה הראשונה שמזכיר רש"י היא — ציצית: בפרשת ציצית מבואר שציצית מזכירה את הענין של יצי"מ, אבל בעת לבישת הציצית לא מזכירים בפירוש בדיבור אודות יצי"מ, אלא השייכות נשארת במחשבה. בקריאת שמע — מזכירים יצי"מ בדיבור.

ואח"כ מביא רש"י הנחת תפילין, שבנוגע לתפילין מפרש רש"י בפ' בא⁵⁰ ש"לטטפת" הוא מלשון "והטף אל דרום"⁵¹.. לשון דבור.. שהרואה אותם קשורים בין העינים יזכור הנס וידבר בו", והיינו, שע"י הנחת תפילין פועלים שגם אחרים שרואים אותו מעוטר בתפילין ידברו אודות יצי"מ — ש"בחזקת יד הוציאנו ה' ממצרים"⁵⁰.

י. והטעם שרש"י משתמש בלשון "לחטוף":

בפסוק זה נמשלו בנ"י לחיות — ארי ולביא.

ובנוגע לחיות מצינו לשון חטיפה — כפי שמפרש רש"י על הפסוק⁵² "בנימין זאב יטרף", לשון חטיפה. ומצינו הלשון יטרף

51) יחזקאל כא, ב.

52) ויחי מט, כז.

48) ס"פ שלח.

49) בא יג, ט.

50) שם, טז.

(שפירושו לחטוף) לא רק בזאב, אלא בכל החיות, כמ"ש ביוסף "חי רעה אכלתהו טרף טרף יוסף"⁵³.

והענין בזה:

חוטפין — אינו סדר ודרך ארץ. וכשחוטפין — הנה ע"ד הרגיל לא חוטפין דברים חסרי ערך ("קליינעקייטן"), אלא דבר חשוב. וגם כאן, ג' מצוות אלו הם מהמצוות החשובות והכלליות ביותר: "ציצית" — ש"שקולה כנגד כל המצוות כולן"⁵⁴, ועד"ז ק"ש — שענינה קבלת עול מלכות שמים, יסוד כל המצוות, ותפילין⁵⁵ — "והי' לך לאות גו' כי ביד חזקה הוציאך ה' ממצרים" (כנ"ל ס"ח), והרי זכירת יצי"מ היא יסוד לכמה מצוות התורה⁵⁶.

ועדיין יש לבאר הטעם שרש"י מוסיף מצוות ציצית ותפילין, בה בשעה שבמדרש תנחומא נזכר רק קריאת שמע, כפי שיתבאר לקמן.

* * *

יא. כרגיל ללמוד ענין בזהר עם הערות אאמו"ר:

בזהר דפרשתנו⁵⁷ מסופר: "ר' אלעזר הוה אזיל למחמי לרבי יוסי חמוי, ורבי אבא וחברוי אזלו עמי, פתח רבי אלעזר ואמר, ה' בוקר תשמע קולי וגו'⁵⁸ .. דא בוקר דאברהם וכו'".

ונוסף על המבואר בזה בביאורי הזהר⁵⁹ — מבאר אאמו"ר⁶⁰ (ע"ד הקבלה), ש"חמוי דר' אלעזר, ר' יוסי, הי' אז חולה ר"ל, כדאיתא לקמן עמוד ב' שהיונה באה לבשרו לר' אלעזר שנתרפא ר' יוסי מחליו .. ע"י דרשתו של ר' אלעזר חתנו שהלך אליו, שדרש הפסוק ה' בוקר תשמע קולי כו', שקאי על בוקר דאברהם, שמזה נמשך רפואה ואסוותא .. ע"ד מה דאיתמר⁶¹ מרגלית היתה לאברהם אבינו תלוי' בצווארו שכל חולה הרואה אותה מיד נתרפא, ובשעה שנפטר אברהם אבינו נטלה הקב"ה ותלאה בגלגל חמה .. היינו דאמרי אינשי אידלי יומא אידלי קצירא וכו'".

וענין זה הוא ע"ד שמצינו בזהר⁶² שרשב"י (אביו של ר"א) פעל

59) לאדהאמ"צ — פרשתנו קח, ב ואילך (בהוצאה החדשה — רכ, ג ואילך).

60) לקוטי לוי"צ הערות לזח"ג ע' תיד ואילך.

61) במס' ב"ב דט"ז (ע"ב) והובא בילקוט פ' חיי שרה רמז ק"ו (לקולוני"צ כאן).

62) ח"ג נט, ריש ע"ב.

53) וישב לז, לג.

54) פרש"י ס"פ שלח.

55) נתבאר גם ענין החטיפה במצות תפילין — שכוללת תחתון ועליון, מ"יד

כהה", עד "בין עיניך" (בא יג, ט ובפרש"י).

56) ראה חינוך מצוה טז. כא. ועוד.

57) ח"ג רד, א ואילך.

58) תהלים ה, ד.

ירידת גשמים ע"י שדרש בפסוק⁶³ "הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד", וכמבואר בכ"מ⁶⁴ המעלה דרשב"י לגבי חוני המעגל, שחוני המעגל פעל ירידת גשמים ע"י תפלה וכו'⁶⁵, ואילו רשב"י, מצד גודל מעלתו⁶⁶ בלימוד התורה (שהיתה תורתו אומנותו⁶⁷, והי' מארי רזי תורה, שחיבר ספר הזהר כו') פעל ירידת גשמים ע"י אמירת תורה; ועד"ז פעל ר"א בנו ענין הרפואה ע"י אמירת תורה.

אבל אין זה דומה לגמרי, כי:

הרפואה שפעל ר"א היתה באופן ש"חילופא אתייהיב עלי' ר' יוסי דפקיעין"⁶⁸, שחלה תמורת ר"י חותנו של ר"א, כך, שאי אפשר לקרוא פעולה זו בשם "אסוותא" (בשלימות), כיון שעל ידה נעשה חולי אחר, ועד כדי כך, שלא היתה שמחה על רפואת ר"י חותנו של ר"א, כיון שגרמה לענין בלתי רצוי.

וע"ד הסיפור אודות ביטול הגזירה על רבינו הזקן עי"ז שבתו החליפה אותו כו'⁶⁸ — שהצלת רבינו הזקן היתה קשורה עם ענין שהוא היפך הטוב.

וא"כ, אין זה כמו פעולת רשב"י להוריד גשמים ע"י אמירת תורה, שהיתה אך ורק ענין טוב.

ונמצא, שפעולתו של ר"א אינה מגעת לפעולתו של רשב"י, כפי שהי' ראוי להיות מצד ההשתוות ד"אני ובני"⁶⁹, ועאכ"כ שאין זה באופן ד"יפה כח הבן מכח האב"⁷⁰.

וכפי שיתבאר לקמן.

יב. בהמשך להאמור לעיל (סי"א) אודות הפעולה בעולם ע"י אמירת תורה, שזהו לפי שהתורה היא דיפתראות ופינקסאות להתהוות העולם⁷¹ — ישנו הענין שאודותיו מדובר⁷² בחצי שנה האחרונה, החל מחמשה עשר בשבט⁷³, שעכשיו הזמן "לכבוש"⁷⁴ את העולם ע"י (לימוד ה)תורה.

69) סוכה מה, ב. וש"נ.

70) שבעות מח, סע"א. וש"נ.

71) ב"ר בתחלתו.

72) מכאן עד סיום השיחה — הוגה ע"י

כ"ק אדמור"ר שליט"א (באידית), ונרפס בהוספות ללקו"ש ח"ח ע' 365 ואילך. במהדורא זו ניתוספו עוד איזה ציוני מ"מ, וכמה פרטים מהנחה בלתי מוגה.

73) ראה... .

74) דיוק ענין "כבוש" — ראה שיחת

63) תהלים קלג, א.

64) ראה תו"מ סה"מ אייר ריש ע' רעא.

וש"נ.

65) תענית כג, א.

66) כולל גם העילוי שניתוסף אצלו ע"י צער המערה (ראה שבת לג, ב. תניא אגה"ק סכ"ו (קמג, א)).

67) שבת יא, א.

68) ראה קונטרס "הרבנית דבורה לאה"

(קה"ת תשנ"ג). וש"נ.

והיינו לפי שעומדים קרוב לגאולה, ורוצים שתהי' בחסד וברחמים ובאופן נעים וטוב, בטוב הנראה והנגלה, הנה גם ההכנות והענינים שממהירים את הגאולה צריכים להיות באופן כזה, ולכן צריכים להתמסר ללימוד התורה, שע"ז פועלים את כל הענינים באופן חלק, ללא יגיעה וקשיים כו'. ומזה מובן גם בהנוגע לעבודת השלוחים הנ"ל⁷⁵ במיוחד⁷⁶, שצריכה להיות באופן שכל עניני השליחות יהיו קשורים עם תורה, שאז תהי' העבודה ללא קשיים וכו'.

ולכן יש צורך שיהיו להם מן המוכן כמה ענינים בנגלה וכמה ענינים בחסידות⁷⁷, ובכל מקום בואם — ידברו בענינים אלו: בכל מקום — עניני תורה⁷⁸ שמתאימים יותר אליו; ואם לא נראה ברור איזה ענין מתאים יותר למקום מסויים — יאמרו מן המוכן ובא לידו⁷⁹, וברור הדבר שמכל ענין בתורה יכול כל יהודי בכל מקום להפיק תורה-הוראה השייכת אליו⁸⁰ (אע"פ שבפרט — יש לכל אחד ה"חלק" שלו⁸¹ בתורה⁸²).

הצלחה רבה בהשליחות מוכרח שיהיו מן המוכן ענינים בנגלה וענינים בחסידות, ובאופן ד'ושננתם⁸³ — שיהיו דברי תורה מחודדים

בחירה ונתינה ומורשה זקהלת (כללות עם) יעקב. ולהעיר מרש"י ד"ה מאורסה (פסחים מט, ב).

ותורה פ"י הוראה (ראה זח"ג נג, ב).
 (81) וכידוע בענין "חלקי ה' אמרה נפשי" (איכה ג, כד), דכאו"א יש לו חלק בתורה (ראה שער הגלגולים הקדמה יז. (וכ"כ ג"כ בש' רזה"ק בענין היחודים על קברי הצדיקים הקדמה ג' קת, ב). לקוטי מהרח"ו זה"ה שבסוף שערי מאמרי רז"ל להאריז"ל). ולהעיר דישאל הוא ר"ת יש ששים רבוא אותיות לתורה (מג"ע אופן קפו) דכאו"א יש לו אות אחת בתורה. וראה הפס"ד בשו"ע אדה"ז הלי' ת"ת (פ"א סה"ד) דכאו"א יש לו חלק בפשט שבתורה וכן ברמז וכן בדרוש וכן בסוד שבתורה (עיי"ש עד היכן הדברים מגיעים).

(82) וכמו שמצינו במצוות — שכאו"א הוא בעל רמ"ח אברים ושס"ה גידים כנגד (כל) התרי"ג מצוות (זח"א קע, ב), ויש לו מצוה דהוי זהיר בה טפי (אגה"ק ס"ז).
 (83) ואתחנן ו, ז.

חגה"ש תשל"א. וראה ... לקו"ש ח"ט ע' 348 הערה 11.

(74) ראה ...

(76) תלמידי ואברכי (ראה ב"ר פ"צ, ג — הובא בפרש"י מקץ מא, מג) ישיבה, שבערך שאר בניי — תורתן אומנתן.

(77) ראה גם תו"מ חנ"ז ס"ע 119 ואילך.

(78) עכ"פ ענין א' בנגלה וענין א' בחסידות — שהרי בכל מקום צ"ל פעולה הן בנוגע להנגלה דבניי (והמעשה הוא העיקר), הן בנוגע להפנימיות דבניי.

(79) שאם בא (מאליו — רש"י נח ז, ט) ענין זה דוקא מכל הענינים שבידו (שברשותו — המוכנים) — ה"ז בהשגחה.

(80) שהרי כל התורה כולה ניתנה לכאו"א מישראל. ולכן על כל דבר וענין שבתומ"צ נאמר על כל יחיד "מושבע ועומד מהר סיני" (יומא עג, סע"ב. נדרים ח, רע"א. וש"נ).

אין להביא רא"י מהא דכאו"א מברך "אשר בחר כו' ונתן לנו כו'" על דבר תורה איזה שיהי' (ופשיטא שאינו עובר על מורשה לבניי אחר — סנהדרין נט, א) — כי בזה הכוונה

כפיך וכו' שנאמר⁸⁴ אמור לחכמה אחותי את וגו'⁸⁵, ו"לשפוך" ("גיסך")⁸⁶ עניני התורה בשופי, ובכל מקום⁸⁷ ימצאו⁸⁸ את הענינים השייכים להם⁸⁹.

וכיון ש"שלוחו של אדם כמותו"⁹⁰ [והרי יש כמה מדריגות (אופנים) בענין השליחות]⁹¹, ועד לאופן הכי נעלה⁹²] שהשליח נעשה המשלח עצמו⁹³ (ובדרך ממילא מתייחס כח המעשה והעשי' בפועל של השליח — אל המשלח), הרי מובן שיש כח למלא את כל האמור לעיל, ובשמחה ובטוב לבב⁹⁴.

ובודאי יצליחו במילוי השליחות להפיץ תורה ויהדות, כולל גם מעיינות החסידות — עד ל"חוצה"⁹⁵,

ועי"ז יקרבו ביאת המשיח⁹⁶ — שישפרו⁹⁷ את כתלי הגלות⁹⁸, ויזכו לאתחלתא דגאולה ולאח"ז לגאולה האמיתית והשלמה, בקרוב ממש.

* * *

אוחז ידו של חבריו כו' שנעשית כידו אריכתא.

(92) ראה גם תו"מ חנ"ג ריש ע' 211. וש"נ.

(93) עיין המשך תרס"ו (ע' שכ"ז) בביאור ענין העבודה דמדריגת עבד.

(94) ראה רמב"ם סוף הל' לולב. וראה

זח"ג קכח, א: "חדי ר"ש ואמר כו' אנן בחביבותא תליא מילתא כו'". "ונודע פי' האריז"ל על פסוק כו' — ראה של"ה תושב"כ פ' תבוא. תניא פכ"ו.

(95) כפתגם אדה"ז שתורת החסידות היא לא בשביל חוג מיוחד אלא לכל ישראל (כנ"ל ס"ב).

(96) כהבטחת מלך המשיח להבעש"ט שיבוא "לכשיפוצו מעינותיך חוצה" (הבעש"ט באגרתו הידועה על דבר עליית הנשמה שלו בראש השנה שנת תק"ז (נדפסה בסוף הספר בן פורת יוסף. כתר שם טוב (הוצאת קה"ת) בתחלתו. ובכ"מ)).

(97) ראה אג"ק אדמו"ר מוהרי"צ ח"ו ע' שעב (נעתק ב"היום יום" בתחלתו).

(98) שסיום וקץ הגלות הוא (כפס"ד

הרמב"ם הל' מלכים רפ"א ובסוף הפרק) ע"י משיח "מלך מבית דוד הוגה בתורה ועוסק במצות כדוד אביו (שהוא) יכוף כל ישראל לילך בה ולחזק בדקה וילחום מלחמות ה'" ויעשה ויצליח.

(84) משלי ז, ד.

(85) קדושין ל, סע"א ואילך (וראה תוס' שם ד"ה אל). ספרי ואתחנן שם (הובא בפרש"י שם). הלי' ת"ת לאדה"ז פ"ב ה"ג.

(86) וכמים היורדים ממקום גבוה כו' (תענית ז, א. תניא פ"ד).

(87) שהרי "מה' מצעדי גבר כוננו" (תהלים לז, כג. וראה אג"ק אדמו"ר מוהרי"צ ח"ג ע' תקסא (נעתק ב"היום יום" יד חשון).

ח"ה ע' קג (נעתק ב"היום יום" י תמוז). ח"ו ע' תז (נעתק ב"היום יום" ג אלול). (ועוד)

(88) ע"י היגיעה בתורה (לאו דוקא עבודה קשה, אלא שינוי הרגילות, כמו עבודת פרך,

שהיא מלאכת נשים לאנשים (סוטה יא, ריש ע"ב)) — כמארז"ל (מגילה ו, ריש ע"ב) "יגיעת ומצאת" (מהנחה בלתי מוגה).

(89) וע"ד המובא בשו"ע אדה"ז או"ח סרצ"ט ס"כ "נוהגים לדלות בכל מ"ש (מים מהבארות) כי אולי יזדמן להם מבארה של מרים" (אלא שבזה רק "אולי", שהרי אין מצוה וחייב לדלות מבארה של מרים, משא"כ בנדו"ד).

(90) קדושין מא, ב. וראה לקו"ת ויקרא א, ג.

(91) ראה לקה טוב (להר"י ענגל) בתחלתו.

וראה גם שו"ע אדה"ז או"ח סרס"ג סכ"ה בקו"א: "כעושה בעצמו ממש וכו' ה"ז כאלו

יג. בנוגע לביאור בזהר — יש לומר, שגם מה שר' יוסי דפקיעין חלה תמורת ר' יוסי חותנו של ר"א, הו"ע של מעלה:

ובהקדם מה שמצינו בנוגע לענין שחיטת בע"ח לצורך אכילת האדם, שאף שיש בזה ענין של צער בעלי חיים (שלכמה דעות הרי זה איסור מדאורייתא⁹⁹), הרי עי"ז נעשה עילוי אצל הבע"ח¹⁰⁰, שנעשים חלק מבשר האדם — דם ובשר כבשרו, ומתעלים לדרגת ה"מדבר"¹⁰¹. ועאכו"כ בנוגע לענין הקרבנות, שמתעלים להיות "אשה ריח ניחוח לה"¹⁰².

ועד"ז יש לומר בנדו"ד, שהחולי של ר' יוסי דפקיעין תמורת ר"י חותנו של ר"א הו"ע של עילוי (לא רק לגבי ר"י חותנו של ר"א, אלא גם) עבור ר' יוסי דפקיעין עצמו¹⁰³.

וכן הוא בנוגע לביטול הגזירה על רבינו הזקן עי"ז שבתו החליפה אותו כו' (אף שגם היא היתה צדקנית כו', וכמודגש גודל מעלתה בפתגם "איש מזריע תחילה יולדת נקבה אשה מזרעת תחילה יולדת זכר"¹⁰⁴, שאמרו חסידים אודות היחס של בנה הצ"צ עם אבי' רבינו הזקן¹⁰⁵) — שזהו ענין של עילוי לא רק עבור רבינו הזקן, אלא גם עבור בתו.

אלא שאין זה סדר העבודה בעולם התיקון שצריך להיות באופן של התלבשות אורות בכלים, אבל אעפ"כ הרי זה ענין נעלה כו'.

יד. ועוד ועיקר:

נוסף לכך שרפואת ר' יוסי חותנו של ר"א (שכתוצאה מזה חלה ר' יוסי דפקיעין תמורתו) נפעלה ע"י דרשת ר' אלעזר — הנה גם מה שאח"כ חזר ר' יוסי דפקיעין לתחי', שייך ג"כ לדרשתו של ר' אלעזר עה"פ⁵⁸ "בוקר אערך לך גוי", שהוא בוקר דיוסף, היינו, שתחה"מ זו הי' ג"כ ע"י תורתו של ר"א (אף שהי' בזה אח"כ גם תפלת הבן וכו')¹⁰⁶.

ובזה מודגש גודל מעלת ר' אלעזר, שע"י דרשתו בתורה נפעל לא רק ענין של רפואה, אלא גם ענין של תחיית המתים, שזהו חידוש גדול ונעלה יותר מאשר רפואת חולים.

* * *

103) גם אם לא הבין זאת — ע"ד תינוק שלומד תורה בשביל צעצועים ("צאצאקעס"), כיון שאינו מבין גודל העילוי שבלומד התורה.

104) ברכות ס, א. וש"נ.

105) ראה תו"מ — רשימת היומן ע' רמח. וש"נ (נעתק ב"היום יום" כח אייר).

106) ראה לקוטי לוי"צ שם ע' תיט.

99) ראה מו"נ ח"ג פי"ז ופמ"ח. וראה גם תו"מ חמ"ז ע' 95. וש"נ.

100) אלא ש"אין אתנו יודע עד מה" — למה רצה הקב"ה שעילוי זה יהי' ע"י צער בע"ח דוקא.

101) ראה גם לקו"ש חיי"ט ע' 206, ובהנסמן שם.

102) ויקרא א, ט. ועוד.

טו. נתבאר גם המשך פירוש רש"י³¹:

(א) "לא ישכב"¹⁰⁷ — "בלילה על מטתו עד שהוא אוכל ומחבל כל מזיק הבא לטרפו, כיצד קורא את שמע על מטתו ומפקיד רוחו ביד המקום¹⁰⁸, בא מחנה וגייס להזיקם, הקב"ה שומרם ונלחם מלחמותם"¹⁰⁹ ומפילים חללים"¹¹⁰.

(ב) "ודם חללים ישתה" — "נתנבא שאין משה מת עד שיפיל מלכי מדין חללים, ויהרג הוא עמהם, שנאמר¹¹¹ ואת בלעם בן בעור הקוסם הרגו בני ישראל בחרב על חלליהם",

דלכאורה: (א) פירוש זה אינו "כתרגומו", כפי שסיים בד"ה שלפנ"ז, (ב) מלכי מדין — מאן דכר שמייהו, (ג) מדוע מביא רש"י ראי' מפסוק ביהושע, ולא ממ"ש בפ' מטות¹¹² "ואת בלעם בן בעור הרגו בחרב".

ונתבאר, ש"הדם הוא הנפש"¹¹³, שהוא עיקר החיות, ולכן, וד' חללים" קאי על מלכי מדין, לפי שהמלך הוא לב (החיות) כל העם — כמו משה ("שיפיל מלכי מדין חללים"), שהוא לב כל ישראל¹¹⁴, כי "הנשיא הוא הכל"¹¹⁵.

ומביא ראי' מיהושע — כי שם נאמר: (א) "על חלליהם", בהתאם למש"נ כאן "דם חללים", (ב) "בלעם .. הקוסם", שבזה מודגש ש"הניח כלי אומנותו, שכלי זיינן של אומות העולם בחרב, והוא בא עליהם בפיו, שהוא אומנות שלהם", ולכן אמר הקב"ה "אף אני אתפוש את שלו ואבוא עליו באומנותו, וכן הי' סופו ואת בלעם בן בעור הרגו בחרב"¹¹⁶.

(איכ"ר פ"ד, טו).

110 דלכאורה אינו מובן: בתחלה כותב רש"י "שהוא אוכל ומחבל כל מזיק הבא לטרפו", היינו, ש"יאכל טרף" קאי על האדם השוכב — ש"לא ישכב (בלילה על מטתו) עד שהוא אוכל כו"; ואח"כ מסיים ש"הקב"ה שומרם .. ומפילים כו"; היינו, ש"יאכל טרף" קאי (לא על האדם, אלא) על הקב"ה. וגם יש לדייק בלשון רש"י: (א) ב' הלשונות "אוכל" ו"מחבל", (ב) מתחיל בלשון יחיד — "הוא אוכל ומחבל כו", ומסיים בלשון רבים — "הקב"ה שומרם כו".

111 יהושע יג, כב.

112 לא, ח.

113 פ' ראה יב, כג.

114 רמב"ם ה' מלכים פ"ג ה"ו.

115 פרש"י חוקת כא, כא.

116 פרש"י פרשתנו כב, כג.

107 ראה גם לקו"ש שבהערה 33.
108 כלשון הכתוב (תהלים לא, ו):
"בידך אפקיד רוחי" — פקדון דייקא, שלכן צריך הקב"ה לשמרם כו".**
109 וע"ד שאמר חזקי': "אני אין בי כח .. אלא אני ישן על מטתי ואתה עושה וכו'".

(* בענין זה נזכר גם שבעת השינה עולה הנשמה למעלה ושואבת לה חיים כו' (ראה ב"ר פ"ג, ט. פדר"א פ"ב).
**) בענין זה נזכר גם סיפור המדרש (שהש"ר פ"ג, ג) אודות שני אחים עשירים שהיו להם שכנים רעים מאומות העולם, שהמתינו עד שיעלו לרגל, ואז יוכלו להכנס לבתיהם כו', וכשעלו לרגל, זימן להם הקב"ה מלאכים כדמותן והוו נכסין ויוצאין בתוך בתיהם, ועי"ז נשתמרו בתיהם עד שחזרו מירושלים.

טז. ביאור הטעם שרש"י מוסיף מצות ציצית ותפילין, בה בשעה שבמדרש תנחומא נזכר רק בקריאת שמע³³:

החילוק בין פירוש רש"י למדרש — שרש"י ענינו פשוטו של מקרא, ופשוט הוא כנגד עולם העשי', משא"כ דרש (מדרש) הוא עולם נעלה יותר¹¹⁷.

ובכן: לפי בחינתו של יהודי כפי שעומד בעולם הדרש, הנה בשעה שעומד משינתו וחוטף — די בקריאת שמע, קבלת עול ואהבת ה'. אבל בעולם העשי', שבו יש כל מיני בלבולים — לא מספיק שיהודי יחטוף ק"ש בלבד, והשאר יהי' בסדר ובניחותא, באמרו שיש לו לב יהודי, ורחמנא לבא בעי¹¹⁸, אלא¹¹⁹ יש צורך שהחטיפה תיכף כשקם משנתו תהי' באופן שגם מבחוץ יהי' ניכר שהוא יהודי, עי"ז שלובש לבוש יהודי — ציצית. אך יכול יהודי לטעון, שכאשר לבו הוא לב יהודי (ק"ש), ומיד בקומו משנתו ניכר עליו גם מבחוץ שהוא יהודי (ציצית) — עשה כבר מספיק. ועל זה אומרים לו, שצריך לחטוף בקומו משנתו גם ענין התפילין, שעל ידם פועל גם על הרואה אותם (כנ"ל "ס"ט) מפירוש רש"י בתיבת "לטטפת"), כי, יהודי אינו יכול להסתפק בכך שהוא בעצמו כדבעי, אלא הוא מוכרח להשתדל להשפיע גם על אחרים, ויתירה מזה, שצ"ל באופן כזה אשר "וראו כל עמי הארץ גו"¹²⁰, וכדרשת חז"ל¹²¹ "אלו תפילין שבראש".

יז. ולהוסיף: לכאורה יכול יהודי לטעון: למי יש רשות לומר לו דעה בנוגע לעשיית עבירה כו'¹²² — זהו ענינו הפרטי ("זיין אייגענע ביזנעס"), והוא לא מכאיב לאף אחד וכו'.

(א), משא"כ רשב"י שלא הי' פרנס כו'.

(120) תבוא כח, יו"ד.

(121) ברכות ו, א. וש"נ.

(122) בענין זה אמר כ"ק אדמו"ר שליט"א, שכיון שנמצאים בדור יתום, מורה הקב"ה סימן ברור כו' (ראה גם לעיל ע' ...), והתייחס למאורע שהוא דוגמת המסופר בסיום פרשתנו אודות החטא דבעל פעור, ובאופן שזמרי בן סלוא, שהי' נשיא שבט, טען למשה: "בת יתרו מי התירה לך וכו'" (סנהדרין פב, א. הובא בפרש"י פרשתנו כה, ו). והסיבה לכך שהתורה מספרת זאת — אף ש"עקם הכתוב שמונה אותיות ולא הוציא דבר מגונה מפיו שנאמר מן הבהמה הטהורה ומן הבהמה אשר איננה טהורה" (פסחים ג, א), כדי שלא לדבר בגנות

(117) ראה בנסמן בלקו"ש חכ"א ע' 36

הערה 57.

(118) סנהדרין קו, ב ובפרש"י. זהר ח"ב

קסב, סע"ב. ח"ג רפא, ריש ע"ב.

(119) נזכר גם שבעולם העשי' יש צורך בענין המעשה דוקא — "לא המדרש עיקר אלא המעשה" (אבות פ"א מ"ז), וכפי שמצינו שאפילו רשב"י הפסיק לעשות סוכה ולעשות לולב (ירושלמי ברכות ושבת פ"א ה"ב). ולהעיר מהנהגת כ"ק מו"ח אדמו"ר, שהקפיד לאגוד את הלולב בעצמו (ראה תו"מ — רשימת היומן ע' קסב. וש"נ), אף שהיו רבים שהיו יכולים לעשות זאת עבורו. והטעם שלא הקפיד על זה בנוגע לעשיית סוכה — כי, פרנס אסור לעשות מלאכה (קידושין ע,

והמענה על זה: בהקדים המשל הידוע¹²³ מאחד שהפליג בספינה ורצה לקדוח חור בספינה במקום מושבו, בטענה, שהוא עושה זאת בד' אמותיו שלו, ולמי מפריע הדבר. והרי כל אחד מבין עד כמה מופרך הדבר¹²⁴. וכך גם ברוחניות בנוגע לקיום תומ"צ פוסק הרמב"ם¹²⁵ שע"י עשיית פעולה טובה אחת יכול יהודי להכריע את עצמו ואת העולם כולו לכף זכות¹²⁶.

(כנ"ל הערה 33) הזכירו גם אודות הענין ד"מיהו יהודי" (ע"פ הוראת כ"ק אדמו"ר שליט"א כמ"פ), ובסיום הדברים, שבהכרח לבטל את הגזירה שעה אחת קודם — הוסיף כ"ק אדמו"ר שליט"א: כיון שהולכת ונמשכת ר"ל הנפקת תעודות לגויים גמורים שהם יהודים, ומי יודע מה ילד יום. וה' ירחם על שארית עמו, ויבטלו חטאינו, ובמילא יבטל המסובב — גלינו מארצנו, ויהפכו ימים אלו לששון ולשמחה.

בהמה טמאה (ב"ב כג, א) — כיון שיכול לבוא אח"כ תלמיד שיגלה פנים בתורה שלא כהלכה, ולכן חייבים להבהיר זאת באופן ברור כו'. (123) ראה גם תו"מ חמ"ב ע' 162. וש"נ. (124) בענין זה נזכר אודות "אניית השלום", שהתקינו שם מטבח שאינו כשר — שאין זה ענין שנוגע לאיש פרטי בלבד, כיון שכל בני"י הם כגוף אחד. (125) הלי' תשובה פ"ג ה"ד. (126) בסיום הרשימה עבור החזרה ברדיו

הוספה

ב"ה. טו' תמוז תשט"ו
ברוקלין

הו"ח אי"א נו"נ כו' מוה"ר ... שי

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מא' תמוז, כבקשתו יזכירו אותו וכל אלה שכותב אודותם על הציון הקי' של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע. ובודאי למותר להזכירו דבר הפשוט, אשר מוכרח שבדרכי נועם ושלום אבל בתוקף המתאים הנה יהי' ביתם חדור רוח חסידותי, אלא שבקל יותר הדבר כשהבעל משמש דוגמא ק"י מהו חסיד ובפרט חסיד חב"ד, שאז — בכמה וכמה ענינים חושכים

מצילום האגרת.

(פּאַרשפּאַרט מען) להסביר הנחיצות שבהם והטוב הבלי גבול הצפון בדרכים אלו, וכנראה במוחש. ואין לך דבר העומד בפני הרצון. אלא שהנ"ל צריך להיות דוקא בדרכי נועם ושלום, וכמאמר רז"ל ברמב"ם סוף הלכות חנוכה גדול השלום וכו'. להודעתנו אודות התספורת של בנם... שליט"א בימים השמחים, הנה יה"ר שהוא וזוגתו שיחיו יגדלוהו לתורה ולחופה ולמעשים טובים עם כל ילידיהם שיחיו, ומועתק לקמן קטע ממכתב כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע בנוגע למנהג ישראל זה.

בברכה

מ. שניאורסאהן

וז"ל כ"ק מו"ח אדמו"ר.

..... ובדבר גזיזת השערות — אָפּשערעניש — הוא דבר גדול במנהג ישראל ועיקרו הוא בהחינוך דהשארת פיאות הראש, ומיום הגזיזה והנחת הפיאות של הראש נהגו להדר להרגיל את התינוק בענין נשיאת ט"ק וברכות השחר וברכת המזון וק"ש שעל המטה, והשי"ת יהי בעזרם שיגדלוהו לתורה ולחופה ולמעשים טובים מתוך פרנסה בהרחבה ובמנוחת הדעת בגשמיות וברוחניות.

ב

בי"ה, יח' תמוז תשכ"ד

ברוקלין

מר... שי"

שלום וברכה!

במענה למכתבו מיי"ד תמוז, בו כותב ראשי פרקים מדברי ימי חייו והבעיות העומדים עתה אצלו וכן אודות מצב רוחו.

ומובן ופשוט שאם כל אחד ואחד הנהגתו בחיי היום יומים צריכה להיות מתאימה להוראות תורתנו חיים ובקיום מצותי עליהם נאמר וחי בהם,

התספורת של בנם.. בימים השמחים: ע"פ הברור עם הנמען — חל יום הולדת השלישי של בנם בימי "בין המצרים", אך דחו את התספורת על לאחר ימים אלו ("בימים השמחים"). וראה גם אג"ק חכ"ד אגרת ט"שלד. ובכ"מ. קטע ממכתב כ"ק מו"ח אדמו"ר: אג"ק שלו חיי"ג אגרת ד'תתמט (ע' שנה — נעתק ב"היום יום" ד אי"ר).

ב

תורת חיים: נוסח התפלה (ברכת שים שלום).
עליהם נאמר וחי בהם: אחרי יח, ה.

שנוסף על העיקר שכן הוא ציווי השם הרי זה גם הדרך לקבלת הברכה, עאכו"כ כשזקוקים לברכה מיוחדת, והוספה בהאמור מוסיפה בברכת השם, שהרי בעניני טוב וקדושה ככל שלא יהי' המצב גם טוב בזה תמיד יש מקום להוסיף, כיון שקשורים בהקב"ה שהוא אין סופי.

לכתבו אודות הלבוש החיצוני וכו' — רואים במוחש שלבוש חיצוני פועל סוף סוף גם על הפנימיות, ופשיטא שאין מקום לשינוי בו וכו'.

וכמה נפלאים דברי חכמנו ז"ל בהודעתם אשר בזכות שלא שינו בני ישראל לבושם, הוציאם השם ממצרים ערות הארץ.

לכתבו אודות ענין הידוע וכו' ידועה העצה לזה היסח הדעת, ואין הכוונה מלחמה עם המחשבה לא טובה אלא להסיח דעת מזה, וכיון שכח המחשבה משוטט תמיד הרי יעסיקנו באותיות של תורה ותפלה, אשר אם מעט אור דוחה הרבה חשך עאכו"כ הרבה אור.

לכתבו אודות הבושה, — יתבונן בענין השגחה פרטית שהיא כפשוטה, אשר השם יתברך משגיח על כל אחד ואחד בהשגחה פרטית על כל פרטי ענינו, ובסגנון רבנו הזקן בספר תניא קדישא שלו פרק מא', והנה ה' נצב עליו וכו', ואם כן מה מקום להתבייש מן אדם בשר ודם כיון שהשם עומד על ימינו וכו'.

ומהנכון אשר יבדקו את התפילין שלו — באם לא נעשה כזה במשך שנים עשר חדש האחרונים — ובכל יום קודם הנחת התפילין להפריש פרוטות אחדות לצדקה,

ובטח יודע משלשת השיעורים דחומש תהלים ותניא הידועים, ועכ"פ ישמור עליהם מכאן ולהבא.

בברכה לבשו"ט בכל האמור

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א

מזכיר

דברי חכמנו ז"ל . . בזכות שלא שינו בני ישראל לבושם כו': ראה מדרש לקח טוב וארא ו, ו. תבוא כו, ה. וראה גם אג"ק חט"ו אגרת ה'תלג. וש"נ.

ערות הארץ: מקץ מב, ט. שם, יב. וראה קה"ר פ"א, ד.

ענין הידוע . . ידועה העצה לזה היסח הדעת כו': ראה גם אג"ק ח"ג אגרת ד'תקמח. ח"ח רתשמה (ע' רמה). ח"ט אגרת ז'תכו. ח"כ אגרת ז'תצ. ח"כ"ב אגרת ח'רמב. ח'שמב (ס"ה). ובכ"מ.

מעט אור דוחה הרבה חשך: חובת הלבבות ש"ה (שער יחוד המעשה) פ"ה. תניא פ"ב (יו, א). ובכ"מ.

לזכות

הילד **ישראל ארי' ליב** שיחיו

ליום הולדתו, ז' אייר

וליום הכנסו בבריתו של אאע"ה

מחרת י"ג אייר, פסח שני, ה'תשע"ח

ולזכות אחיותיו ואָחיו

חי' מושקא, שיינא, זעלדא יהודית, דבורה לאה,

שטערנא, מנחם מענדל ודובער

נדפס על ידי ולזכות הוריהם

הרה"ת ר' **יוסף יצחק** וזוגתו מרת **צלחה חנה** שיחיו **עמאר**

שלוחי כ"ק אדמו"ר לסען עי מארן, צרפת

ולזכות זקניהם

הרה"ח ר' **יעקב** וזוגתו מרת **שרה** שיחיו **עמאר**

הרה"ח ר' **פנחס שלמה** וזוגתו מרת **רבקה גיטל** שיחיו **בוימגארטען**